

ELŐFIZETÉS:
 Egész évre . . . 6 ft.
 Fél évre . . . . 3 ft.
 Negyed évre . . 1 ft. 50 kr.
 A lap szellemi részét illető
 küldemények a szerkesztő-
 nek, anyagiak a laptulaj-
 donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
 többszöri hirdetésnél olcsóbb.
 Nyitór sor 25 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetésnél
 30 kr.
 A hirdetések Bittermann
 Nándor könyv- és könyvnyomdá-
 jában és a szerkesztőnél fogad-
 tatnak el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Egészségügyi tapasztalatok.

Napi sajtónk apróbb cikkei rendszerint nem hosszabb életiek, mint a kérész. Fölbukkannak hasonlóan a kis tó hullámához, melynek taráján a napsugaraktól áthatott apró cseppek szemgyönyörködtető káprázatban csillognak és mely rövid útnán rövid ideig halad; mert a következő percben elenyézik, elsimul, hogy az utána jövő új hullámnak engedjen helyet. A sajtó azon munkása, ki cikke által tartósabb, állandóbb hatást óhajt elérni, kénytelen ismételn, kénytelen reprodukálni, hogy egyrészt a már félig-meddig feledett gondolatot föllevenítse s másrészt a hatást egyenesen fokozván, végre a szavak eredményét, a tettet hozhassa létre.

Hazánk lakosaiban — tisztelet a kivételeknek — hiányzik a higiéné iránt való érzék s ez a hiány az uri osztálynál is észlelhető. Ezen érzéknek a gyermek keblébe való beplántálása és annak kellő gondozása ép úgy szükséges, mint az egész büntető kodeksz. Az újabb nemzedéket úgy kellene nevelni, hogy a közegészségügy kívánalmait ne tekintse terhes nyügnék, hanem föltöbb hasznos vállalatnak; úgy kellene azt oktatni, hogy valahára megszűnjék azon szégyenletes anomália, miszerint hazánk egész területén — az egy fővárost kivéve — nincs egyetlen egy higiénikus intézmény, melyet a közönség saját kezdeményezése alapján, saját költségéből tartana fenn.

Külföldön is nagyevű statisztikusunk, Körösi, Budapesten a fővárosi járványokról és az óvószabályok közegészségi hatásáról tartott felolvasásában a következőket mondja: „A közönség ugyan a kolerát szokta legnagyobb irtózáttal tekinteni: tényleg azonban a himlő nagyobb pusztítást visz véghez. Így pl. míg az 1886-iki kolerában meghalt 565 egyén (Budapesten), addig himlőben 1558. A követelt áldozatok tekintetében még a himlőn is tútesz a krup és difteritisz, ha t. i. e két halálnak áldozatait együtvé számítjuk, minthogy halálos kimenetelűk teljes 50%-ot tesz.” Ezen szavakhoz kétely nem férhet, a difteritisz és krup a legüdüklőbb betegségek. Ezen istencsapásból minket is meglátogatott a mult év vége felé egy kisebb, tájkóros jellegű részlet, melyből egynehány tanulságosabb következtetést megjegyeztem magamnak.

Az évszázadok óta begyökerezett szokásokat a falusi nép hagyja el legnehezebben; mert a világfolyástól kevésbé érintetik és már vérben van a mi népünknek a konzervativizmus. Községünkben, nyelvre nézve háromféle nép lakik: a magyar, a német és a bunyevác s mindegyik szigorúan ragaszkodik manap is az ősköltől öröklött hagyományos szokásokhoz. Ez a szívós fenntartása a meglevőnek, az említett járvány alatt jó és rossz következményekkel járt együtt.

Azon régi szokás, mely szerint a különböző nyelvű lakosok egymással egyáltalán nem, vagy csak a legszükségesebb esetben érintkeznek, oly teljesen elszigetelte a betegség által sújtott részt — ez esetben a németet — mint azt a legszigorubb rendszabályok sem teheték volna. És sokan kételkednek még most is a szigorú izolálás szükségesség voltában! Itt világosan látható, hogy ugyanazon községben, egyforma talajviszonyok és egyforma ivóvíz mellett, csak a német részre szorított a járvány; mert ezen rész lakosai a többiekkel nem érintkeznek. Ezen tapasztalatot kriteriumát képezi azon tény, hogy a magyarok lakta részen is fordult elő néhány eset, de itt is csak a magyar részen lakó németeknél; mert ezek a német részen lakó rokonaikat sűrűn látogatták s így a betegség csiráit maguk hurcolták haza. Jónak tartom ezen körülmény felemlítését nemcsak általánosan humánus nézőpontból tekintve, hanem főleg azért, hogy ezáltal egy nyomós érv lévén a lakosságnak ad oculos demonstrálva, akik nézni akarnak, láthassák, hogy a közegészségtan tétélei nem légből kapott reflexziók, hanem megdönthetetlen tényeken alapuló természeti törvények.

Másrészt meg rossz következménye is volt; mert azon régi szokást, mely szerint a kiskoru halottat, kiskoru társai viszik a halottas háztól a temetőig, minden kéréssem, rábeszélésem és fenyegetésem dacára sem akarták elhagyni s így a ragályozás lehetőségének tették ki a koporsóvívőket, állítólag községi eljárási engedély folytán. Ez utóbbit pedig nemcsak azért kell rosszsalnom, mert a ragályozást elősegítették, hanem azért is, mert ily példák által a fiatalabb nemzedék hozzászokik, hogy a nyers erőt és pénzeszsák-terpeszkedést többre becsülnék, a minden pénzen meg nem szereshető műveltségnek jóakaratu tanácsainál. Maguk a tanító urak a legjobb akarattól sugallt oktatásokat adnak néha, de ezek, mint a puszta kiáltott szó, elhangzanak nyomtalanul. Máskor megtörténik az is, hogy oly vélemény hangzik el a tanító ajkáról, mely vagy homlokegyenest ellenkezik a közegészségtan követelményeivel, vagy attól legalább is jó távol áll. S ezen nincs mit csodálkoznunk. A közegészségtan a budapesti egyetemen is csak 1874 óta tanítják rendszeresen. S ha csak manap meg nem változott, akkor bizony csakis az orvosnövendékek hallgatták ezen életbevágó tant. E szerint magukra a tanítókra is jó hatással volnának a szakavatott előadások, mert ezáltal eddigi, több fáradsággal mint gondal összehordott közegészségügyi ismereteikhez bizonyos rendszert nyernének, mely az idevágó tudást egy szerves egésszé tömörítené. Különbön a mérnökök is kezdik belátni, hogy vagy maguknak kell megtanulniok a közegészségtant, vagy a középületek tervezésénél az orvost kell megkérdezniök a ventiláció mineműségéről, nehogy továbbra is összes középületeink egészséges szellőztetési berendezés nélkül szűküljünk.

Tapasztalható az is, hogy a középponti hatóságok legszigorubb rendeletei is néha hajótörést szenvednek a vidéki intező körök vagy inkább egyesek tudatlanságának és indolenciájának következmény tuskóján. Amde a falusi intelligencia egy része sem jobb a deákne vásznánál. Ez nem mondja, hogy nem szükséges a ragályos kóroknál fertőtleníteni, elszigetelni és általában a legnagyobb tisztaságra ügyelni, hanem abban keres kibívót, hogy az orvos talán tévedett, talán nem is difteritisz, hanem angina vagy más valami. Pedig az ilyen beszédnek van befolyása a köznépre, mint nálunk is, a hol járásorvosi beavatkozás vált szükségessé egyes helyeken, hogy karbolla valamiképpen fertőtlenítsenek.

Tapasztaltam még azt is, és ez városban sincs máskép, hogy némely gyengébb idegzetű szülők, az orvos által rendelt és megmutatott sokszor fájdalmas procedurákat nem bírják vagy nem akarják megtenni. A közegészségtan ismerete ez esetben is üdvös volna, mert az orvosba és a gyógyszerbe vetett erős hit a gyengébb idegeket is képessé tenné némely kellemetlenségek elviselésére. A többi körülmény pedig, melyek célszerű közintézkedéseinket gátolják, a közegészségtan általánosan elterjedő ismeretével maguktól elenyésznek, megsemmisülnek majd.

Catót nem nevette ki senki, pedig az akkori egész világnak szólott mondásával minden beszéde végén „Censeo Carthaginem esse delendam”, minek szégyenleném én kis körben ismét és ismét hangoztatni, hogy tanítsanak a népiskolától kezdve az érettségig minden osztályban közegészségtant.
 Csonoplán, 1889. március hóban.

Kabós Márton dr.

Alispáni jelentés.

Méltóságos főispán ur!

Tekintetes megyei törvényhatósági bizottság!

A mult évi december hó 17-én tartott rendes közgyűlés óta történt fontosabb eseményekről van szerencsém jelentésemet következőkben előterjeszteni:

I. A megyei központi és járási tisztviselők fenakadás nélkül teljesítették kötelességeiket.

A mint mult évi utolsó jelentésemben volt szerencsém jelezni, Zentán a szükségessé vált részleges tisztújítást mult évi december hó 20-án tényleg sikeresen megejtettem s az ottani szolgabírói hivatal is megvizsgálván, azt kifogástalan rendben találtam.

II. A megyei házipénztárt az abban kezelt alapokkal, úgy a megyei árvapénztárt havonként az előirt módon megvizsgáltam és teljesen rendben találtam.

III. A közmunkaalap előző évi hátraléka a mult évi IV-ik évnegyedes rendes közgyűlés alkalmával kitett még 81,136 frt 51 krt, melyre befolyt időközben 16,541 frt 60¹/₂ kr, szabályszerűen leiratott 1123 frt 72 kr, összesen 17,665 frt 32¹/₂ kr, s így a behajtás alatt álló korábbi évi közmunka hátralék még kitesz a mai napon 63,471 frt 18¹/₂ kr, a 452/ex 1888. szám alatti közmunka szabályrendelet alapján már esedékessé lett első évnegyedbeli idej közmunka tartozásra pedig befolyt 11,692 frt 79 kr; az összes rendelkezésre álló közmunkaalapbeli pénzekből gyümölcsözőleg el van helyezve a zombori takarékpénztárban 121,000 frt, a megyei házipénztárban a folyó kiadásokra pedig rendelkezésre áll 12,003 frt 83¹/₂ kr.

IV. A megyei tisztviselők nyugdíjalapjában a mai napon van 173,419 frt 20 kr, ebből a zombori takarékpénztárban gyümölcsözőleg el van helyezve 172,804 frt 01 kr, a házipénztárban készpénzben rendelkezésre áll 615 frt 19 kr, a megye közönsége által felajánlott hozzájárulási összegből még 20,072 frt 73 kr áll befizetés, illetve behajtás alatt.

V. A közpénztári számadásokból az utolsó közgyűléskor feldolgozás alatt maradt 196 drb; ezekből elintéztetett: a) észrevételekkel 28 drb, b) ezen közgyűlésen érdemleges elintéztést vár 32 drb s így ugyanott még feldolgozás alatt maradt 169 drb.

Az ez évi költségeloirányzatokból az elmúlt közgyűléskor észrevételekkel kiadottak jelezteztet 23 drb, még beterjesztés alatt volt 11 drb, ezekből befolyt és pedig: a) az észrevételek folytán 14, b) a 11 drb hátralékosból 6, összesen 20 drb, melyek érdemleges elintéztésre ezen közgyűlésre beterjesztvék.

VI. A belvizrendezési munkálatok a tavaszi időnyel veendő ismét rendes folyamatakat.

A Jegericska felső érdekeltégi tervek és műszaki okmányok megismertetését a legközelebbi hetekben eszközöndem; az újvidék-kis-sztapári csatornán innen fekvő Deszpot-Szent-Iván vidékbeli ugynevezett Almáska érdekeltégi tervek és műszaki okmányok is átdolgozva a kulturterménkségtől visszaérkeztek s az azok fogantatását célzó társulati alakítás iránti előintézkedések ide vonatkozó kérelem esetében, minden percben megtehető.

A Szántova, Béreg, Kolluth és bezdáni védett árterületre kiterjedő belviz szabályozási terveket a kolluthi zsilip kérdés végeleges rendezetése tekintetéből sürgősen szükségem s hiszem, hogy az ide vonatkozólag ismételve megkeresett kulturterménkség azokat legközelebb már annál inkább rendelkezésemre bocsátandja, mert az időközben a Margita sziget elé vont védgát által veszélyeztetett érdekek megóvása tekintetéből, már is a jelzett új védgátnak átmetszése iránt kellett, Baranya vármegyével közösen folytatott tárgyaláson gondoskodnom.

Az apatin-szöntai nagyterjedelmű réti földek belvizmentesítési terveinek elkészítése tárgyában a mult évben folyamatba tett előmunkálatok is már lényegesen előhaladtak, s azok befejezését a legutóbb az apatini rész elválasztása iránt érkezett kérelem jóformán még gyorsítani is fogja.

VII. A dunai védgátak közül a monostorszegh-kupuszina-apatini folyamszakasz mentén a hidrográfiai viszonyok figyelembe vételével megállapított kiegészítő munkálatok, a tegnapi napon tényleg folyamatba tétettek; az apatin-szöntai védgát átalakítása és felmagasztására vonatkozó tervek és műszaki okmányok a kir. folyamterménkség által elkészítetvén, kitétel alatt állanak, s a törvényes kitételi idő lejáta után, az azok letesítését biztosítandó hatósági tárgyalás azonnal meg fog tartatni, ezen védgátnak egyike a mult évi árvédelem alatt veszélyeztetetnek kitént részleteinek kellő biztonságba helyezése pedig immár folyamatba tétetett, s ha e percben még befejezve nem volna, úgy az néhány nap alatt okvetlenül bekövetkezend. A vajszka-bukini folyamszakasz mentén megállapított munkálatoknak folyamatba tételét közvetlenül előző hatósági bejárások és kijelölések pedig, értesülésem szerint, tegnap fejeztettek be.

A martonosi megrongált töltések kijavítása a kiadott engedély alapján, erélyesen folyik és a folytatálagos új körtöltés tervezési munkálatai, az ott fennforgott akadályok elhárulása következtében, a kir. építészeti hivatal kirendelt szakközége által, szintén már megkezdettek.

VIII. A műútépítkezések tekintetében a palánka-újvidéki műutnak az ó-futtak-új-futtaki határ és Glózsán közötti része fog ez idén 'lépítetni, ezenkívül az ó-bece-temerini utnak már a mult évben biztosított és jóváhagyott csonthalmi része fog folyó évi július hó 1-éig befejeztetni; továbbá az eszközült felvételek alapján közel befejezés alatt álló gombos-bogojevai, rác-militics-hódsági útszakasz műszaki munkálatai alapján ezen útrész kiépítésének biztosítására fognak a szükséges intézkedések a már nyert felhatalmazás alapján, sürgősen megtétetni, úgy, hogy a legközelebbi rendes közgyűlésen már e vállalat biztosítása és az építkezés folyamatban léte iránt, hiszem jelentésemet megtehetni. Az 1887. évi 245/1887. közgy. szám alatt kiépítetni rendelt prigrlevic-szent-iván-apatini útrész végeleges felvétele és kiépítése előkészíthetése tekintetéből, az apatini hozzájárulási ajánlatot kell még bevárnom.

A vilovai, a zsabylai révhez, valamint a gombosi révhez vezető ugynevezett Petrovits-töltésutak biztosított kiépítésének befejezése, a nyert értesítés szerint, a leg-rövidebb idő alatt várható.

Végre a vármegyei tiszamenti részén, a már fent felemlített esonalmi útszakaszon kívül:

a) a szabadka-zenta ó-beesei és zenta-horgosi ugynevezett Bács-Bodrogh megyei helyi érdekű vasút munkálatai serényen haladnak előre;

b) a petrovoszellői Csikér-híd rekonstrukciója és feljáróinak kapcsolatos jókárba helyezése iránt, a Csikér vizállástól függőleg fognak a munkálatok folyamatba tétetni;

c) az Ada és Zenta közötti sárgaparti úttelvezés iránti önálló javaslat, az ott megindult vasútépítkezés kapcsán, a mai közgyűlés elé fog terjesztetni, végül, hogy az azon vidékbeli régi forgalmi bajok még ez évben teljesen elháríthatók;

d) a martonos-kanizsai út ugynevezett esurgói részletének végleges rendezése is műszakilag már folyamatba tétett.

A földutaknak kijavítása iránt pedig, megbeszerte kellő időben fognak a munkálatok folyamatba tétetni.

IX. A személy- és vagyonbiztonság állapotát, a zombori és szegedi kir. esendőr szárnyparancsnokságtól folyó évi január 1-től e hó 20-ikáig terjedőleg nyert adatok a következőkben tüntetik elő:

Gyilkosság előfordult 2, kiderített 1, vizsgálat alatt áll 1. Rablókosságnak nem fordult elő. Rablás előfordult 1, és az kiderített. Emberölés 7, mely mind a 7 kiderített. Betöréses lopás 40, melyből kiderített 20, vizsgálat alatt áll 20. Tolvajlás 44, kiderített 27, vizsgálat alatt áll 17. Gyujtogatás 12, kiderített 7, vizsgálat alatt áll 5. Tűzeset ismeretlen okokból 16.

A községi rendőrségi szabályrendelet az időközi sürgetések dacára, mindekoráig vissza nem érkezett, annak kedvező elintézésével való visszaérkezését minden nap várom.

X. A közegészségi állapot a folyó év első negyedében kedvezőtlenebb volt, mint a múlt év utolsó negyedében.

A járványos betegségek több községben kisebb-nagyobb mérvben uraltak; a kanyaró nagyobb mérvű fellépése folytán Ó-Becsen, a ronesoló toroklok miatt pedig: Karavukován az iskolákat is be kellett zárítani. A járványok lefolyását illetve jelenlegi állását számszerűn a következőkben foglalom össze:

Vörhenyben: a vármegye egész területén: megbetegült 25 gyermek, meghalt 0, meggyógyult 25. Kanyaróban: megbetegült 726, meggyógyult 480, meghalt 132, gyógykezelés alatt van 114. Himlőben: megbetegült 203, meggyógyult 124, meghalt 21, gyógykezelés alatt van 58. Ronesoló toroklokban: megbetegült 186, meggyógyult 72, meghalt 114, gyógykezelés alatt van 0. Hagymában: megbetegült 26, meggyógyult 15, meghalt 11, gyógykezelés alatt van 0. A vörheny, ronesoló toroklok és hagymáz immár teljesen megszűntek.

Vesztett eb általi marások, Títel és Bezdán községben egy Zenta város területén fordultak elő; megmaratott Títelen 2, Bezdánban 3 és Zentán 2 egyén, összesen tehát 7, kik közül 6 egyén meggyógyult, egy azonban Zentán vizszonyba esett.

Mindezen járványos és ragályos betegségek továbbterjedésének lehető megállítására céljából az előirt óvintézkedések foganatosítva lettek és a megfelelő jelentések illetékes helyre megtétettek.

XI. Az állategészségügy is némileg rosszabb adatokat tüntet fel, mint az utolsó közgyűlés alkalmával, a mennyiben múlt évi december hó 17-ike óta:

a) Takonykórban: 10 ló kiirtott és 8 ló gyanus orrfolyás miatt zár alá helyeztetett.

b) Lépfeneben: 2 ló elhullott.

c) Himlőben: 443 juh gyógykezelés alatt állott, 2 drb. pedig elhullott.

d) Rühkórban: 2 ló elhullott 28 drb. gyógykezelés alatt áll, végül

e) Veszétség miatt 1 ló és 6 kutya leövetett. Ezekben jelentésemet befejezve, kérem a tekintetes törvényhatósági bizottságot, miszerint azt tudomásul venni kegyeskedjék.

Kelt Zomborban, 1889. évi március hó 27. én.

Schmausz Endre,
alispán.

ELŐFIZETÉSRE FELHÍVÁS

a
„BÁCSKA”
XII. évfolyamára.

Helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:

Égész évre . . . . . 6 ft.
Fél évre . . . . . 3 ft.
Negyed évre . . . . . 1 ft 50 kr.

Neptanítók számára:

Égész évre . . . . . 4 ft.
Fél évre . . . . . 2 ft.
Negyed évre . . . . . 1 ft.

Előfizetési pénzek **Bittermann Nándor** könyv- és könyvnyomtatásos vállalatnál küldendők.

Hirek.

Kinevezés. Jäger Antal a megyei árvászeknél alkalmazott díjtalan gyakornokot óméltósága a főispán ur a topolyai szolgabíróhoz járási irnoknak nevezte ki.

Jegyzői szigorlatok folytak a napokban a vármegyén. A három jelentkező jelölt közül különös elismeréssel kell kiemelni Kiszács község jegyzőjét Kószegi Dezsőt, a ki parancsoló szűkség nélkül, csupán népének nyelve iránti figyelemből, tótul is képesítette magát. A másik kettő új vizsgára utasított.

Pályázat van hirdetve irnoki állásra a zentai kir. járásbírósnál.

A honvédségi Ludovika-Akadémiában e tanév kezdetén hatvan, magyar állami és magánalapítványi hely lesz betölthető. E helyekre oly ifjak vétet-

nek fel, a kik még nem léptek a badkőteles korba. A felvételt kérő folyamodványok ez év május 15-éig a honvédelmi miniszterhez küldendők.

A boszniai kormány igazságügyi és pénzügyi osztályánál fűresedésbe jött több gyakornoki állás. Az állomások 800 forint javadalommal vannak összekötve, az előléptetés Boszniában aránylag gyakoribb, mint nálunk s a fizetés is nagyobb. — Kivántatik jogvégzettség és a szláv nyelv ismerete. A kérvények a főispán és miniszterelnök útján vagy közvetlenül a bosnyák kormányzóhoz terjesztendők be; a kérvények felszerelendők a képzettséget igazoló bizonyítványokkal s esetleg az eddigi foglalkozás is felemlítendő.

Uj plébánia. Tiszakálmánfalvára első plébánosul Nespoly János, bezdáni káplán nevezett ki. Helyébe Sándor József rigyicai káplán helyezettgette át.

Meghívó. A Bács-Bodroghvármegyei Gazdasági Egyesület f. évi április hó 6. án (szombaton) délután 4 órakor az alispán hivatalos helyiségében ülést tart, melyre az ig. választmány tagjait tisztelettel meghívom. Kelt Zomborban, 1889. március 30. Schmausz Endre, elnök. — T á r g y a k : A bikavásárlásra kiküldött bizottság jelentése. — A bajai állatképzés tervezetének megállapítása. — Tagváltások. — Folyó ügyek. — Indítványok.

Hirdetmény. Zombor szab. kir. város közigazgatási bizottságának folyó évi március hó 4-én 58. szám alatt kelt felhívása folytán ismételve figyelmeztetem a közönséget, hogy az 1876. XIV. t. c. 20. §. a alapján azok, kik gyermekek ápolására s gondozására törvényszerűleg hivatva vannak, vagy azt magukra vállalták, tartoznak a hét évnél fiatalabb gyermeket megbetegedés esetén mielőbb orvosi segélyben részesíttetni, mert ha ezt elmulasztják, a hivatkozott t. c. 21. §. a szerint 10 frtig terjedhető bírsággal, esetleg két napi fogsággal fognak büntettetni. Zomborban, 1889. évi március hó 28. án. Valter Nándor, rendőr főkapitány.

Szülősgazdák figyelmébe. Heinrich József borászati tanár f. hó 3. án városunkba érkezik s a mondott naptól kezdve 12-éig Mihelits Péter szülőtelepén a szülőjárt, fillokszerára elleni védekezés s egyéb szülőszeti és borászati kérdésekben felvilágosítást nyújt, az ojtást gyakorlatilag bemutatja; szülősgazdák által odaküldött szülőmunkásokat, budárokat a gyakorlati fogásokba bevezeti. — Rombay Dezső, gazd. e. titkár.

Szakáll Antal, a magyar „Schlackspeare-Mo-liére recitátor”, vasárnap Szabadkán a kereskedő-ifjak társulata helyiségében fölolvasást tartott, a következő műsorozattal: 1. „A dalnok bűje”, Arany Jánostól. 2. „A beteg és az orvosok”, Greguss Ágostól. 3. „A kevlári búcsú” Heintől, ford. Szász Károly. 4. „Desperát ur” humoros monológ, Jules de Marhold után ford. Gabányi. 5. Schlackspeare: „Othello”, ja, Jágó-Othello és Desdemona közti nagy jelenet, a megfőtási jelenettel (recitáció). 6. Schiller: „Haramiak”-jából, Moor Ferenc nagy jelenete (recitáció). 7. „Bence diák” humoros költemény (felolvasás), egy ó-francia rege után magyarosította: Radó Antal.

Eljegyzés. Pukács Antal apatini erdészeti tisztviselő kedves leányát, Annát, eljegyezte Bereczky Gyula m. kir. erdész és erdőrendező a gödöllői m. kir. koronakerékhelyénél.

Régi ötvenesei. A közös pénzügyminiszterium figyelmeztet mindenkit, hogy az 1866. augusztus 15. keletelt ellátott ötven forintos bankjegyek csak 1889. május 31-ig válthatók be, ha eziránt a közös pénzügyminiszteriumhoz bélyeggel ellátott folyamodást nyújtanak be az érdekeltek. Május 31-ike után az 1866-iki ötveneseket többé be nem váltják.

Bács-Bodrogh vármegyében a magas kinstár az 1889. évben 10 angol telivér, 51 angol, 10 arab, 26 Nonius, 21 Gidrán és 6 Norfolkli apament tart elhelyezve 52 állomással. Ezek: Ada, Almás, Apatin, Bajnok, Bezdán, Bikity, Bresztovác, Bulkesz, Keresztur, Cserevka, Csantavér, Csataalja, Dautova, Doroszló, Feketehegy, Filipova, Gákova, Gajdobra, Gara, Jankovác, Katymár, Kucura, Kula, K. Szt.-Iván, Hegyes, Madaras, Moholy, N.-Palánka, Ó-Becse, Ó-Kanizsa, Ó-Morovica, Ó-Szivac, Paesér, Pr.-Szt.-Iván, Parabuty, Rigyica, Rémilitics, Sztanisics, Szónta, Torzsa, Topolya, Temerin, Uj-Futtak, Uj-Szivac, Uj-Szóvó 2—2, Szent-Tamás, Uj-Verbász, Ujvidék 3—3, Zombor 4, Szabadka, Zenta 6—6, Baja 7.

Halálozás. Szabadkán Milunovits István városi adótitkár, f. é. március 27-én 31 éves korában, hosszas szenvedés után elhunyt.

Sztanisitra plébánosul a báró Rédl család, mint kegyuraság, Hümpfner Alajos ujvidéki káplán mutatta be a főpásztornak. Sztanisics községe gratulálhat magának új lelkipásztorához, aki egyike ezen főme-gye legműveltebb, leghumánusabb, érzelmű fiatalabb papjainak. Viszont az új lelkész is talál igen tág munkakört; mert úgy az egyház, mint különösen a mesésen elhanyagolt iskolák s a gyámol nélküli fogyó ottani magyarság ügye erős kezekre vár. Magának a vármegyei közvéleménynek megvannak a maga jogos pretenziói, melyeket a boldogult prépostnak előhaladt kora és betegsége egyidőre lekötött ugyan; de melyeket sem az új lelkész, sem Kaloosa nem ignorálhat megboszulatlanul. És ez: a magyar nyelvnek a templomi szolgálatban alattomos módon történt megrövidítése. E részben tapintattal s jó akaratallal minden méltányos igényt ki lehet elégíteni s legalább azt kivinni, hogy az alkotmányosság első negyedszázadának végén ne vegyük el az állam nyelvtől most, midőn egy évtized óta népiszkolai köteles tantárgy, az a pozíciót a templomban, melyet sem Bach, sem a csehek nem mertek érinteni. Hiszük és reméljük, hogy a hazafias kötelmekben magát senki által felülmúltni vagy megszólalni soha nem engedő magas kegyurasági családnak is ilyen lesz e kérdésben a felfogása s így a döntésre hivatott tényezők egyesülten bizonyára elérik a közösen kívánt célokat. r. l.

Államsegély. A vallás- és közokt. m. kir. miniszterium a kulai óvodát az 1889. évre 200 frtnyi segélyben részesítette.

Arany-ünnepély rendez a szabadkai főgimnáziumi ifjuság f. hó 7-én.

Kit temetnek? Szegény Kurucz Mátét, a leg-híresebb madarasi szegénylegényt. Azok a hamis madarasi konstáblerek fogták el s ellátták olyan utraloval, hogy azt az almási két lopott ökör nem érte meg. Itt a ridég feyházban, ahol nincs költészet, nincs kaland, mogorvaság vett a vén tigrisen s néhány napi gubbaszkodás után csütörtökön elköltözött oda, ahol lopás nélkül is kényelmesen meg lehet az ember.

Eltűnt bizományos. Löbl Sámuel adai gabona bizományos 150,000 frt passziva hátrahagyásával a köz-séghől eltűnt. A helybeli gazdák, kik nagy bizalommal viseltettek iránta, 75%, a nagyobb budapesti és bécsi házak 45%-ban egyeztek ki itthon hagyott feleségével, ipával és sógorával. Mondani sem kell, hogy az ingerültség óriási ez ember iránt, ki feltűnő könnyelműsége és henegeése mellett ily csúfosan megbukott és a község lakóit gyalázatosan berántotta. Vagyona áll egy félházból, 6—8 láné földből. Most arra kíváncsiak az emberek, hogy képes lesz-e visszatérni a községbe, hol annyi embert megrontott.

Halálozás. Szabadkán m. hó 22-én Farkas Antal állami főreáliskolai tanár neje szül. Nuridsan Janka, élte 47. évében hosszas betegség után meghalt.

Nyilvános köszönet. A zombori kaszinó-egyleti dalárda által f. évi március hó 5-én rendezett farsangi dalestély alkalmával Bergmann Ágost tanár ur a karnagyi teendőket, Demetrovics Sándor torna-tanár ur pedig a ballet tánc betanítását szívességhől teljesítették. Ugyanezen alkalomból Kapetánovics János monostorszegli jegyző ur 3 frtot, Szigethi István ur pedig 1 frt 40 krt ajándékoztak a dalárdának. Bergmann Ágost és Demetrovics Sándor uraknak szives fáradozásukért, Kapetánovics János és Szigethi István uraknak pedig adományaikért a dalárda választmányának f. évi március hó 22-én tartott ülésében nyert megbízásnál fogva nyilvánosan köszönetet mondunk. — Zomborban, 1889. évi március hó 31-én. Pribil Ernő, a dalárda elnöke. Bieber Gyula, a dalárda titkára.

Hímen. Bognár Irma kisasszonyt eljegyezte Wittmann József kulai kir. járásbírósi irodatiszt.

Miniszteri rendelet az izr. husvéti kenyérről. Az izraelita husvéti kenyér árulása, előállítás és szállítása tárgyában, a következő rendelet adta ki, „Rendelet az izr. husvéti kenyér előállításáról, árusításáról és szállításáról. 1. §. Az izr. husvéti kenyérnek (pászka, laska) a hitközségi tagok részére való szolgáltatása az izr. hitközség kizárólagos joga. Ennél fogva husvéti kenyéret előállítani, elárúsítani vagy a hitközség területkörtön kívül eső helyről szállítani csak az van jogosítva, a ki erre az illető községben fennálló izr. hitközségtől engedélyt nyer. 2. §. Az izr. hitközség autonóm jogköréhez képest önállóan és igényeinek megfelelő módon intézkedik a husvéti kenyérnek a hitközségi tagok részére való szolgáltatása tekintetében. — A husvéti kenyér árusítását tetszés szerint vagy önmaga kezelheti, vagy bérbe adhatja, vagy megállapíthatja azon feltételeket, melyek alatt az árusítást a jelentkező kereskedőnek vagy vállalkozónak megengedi. Az izr. husvéti kenyér árusításához iparhatósági igazolvány vagy engedély nem szükséges. 3. §. Az 1879. XL. törvény 1. §-a alapján ezennel kijelentem, hogy kibárgást követ el és a rendőrhatalóságok által 50 frtig terjedhető pénzbüntetéssel és ezenkívül a nála talált husvéti kenyér elkobzásával büntetendő az, a ki a nélkül, hogy arra az illető izr. hitközség által feljogosítva volna, husvéti kenyér készítésével foglalkozik, vagy husvéti kenyéret elárúsít, vagy a hitközség területén kívül eső helyről szállítat. 4. §. A rendőrhatalóságok által kiszabott pénzbüntetések a városi, illetőleg a községi szegényalapra fordítandók. 5. §. Mindazon jogok, melyeket ezen szabályrendelet az izr. hitközségek számára biztosít, az izr. hitközségek székhelyein kívül fennálló izr. fiókhitközségeket és imaházi egyesületeket is saját területükre nézve megilletik. Budapest, 1889. március hó 24. Szechenyi s. k.”

A sikkasztó humora. A kulai takarékpénztár tönkretéveje, Boskó Móci, kezd levelekben kedélyeskedni a kifosztottakkal. Ugyanis haza írt Kulára, hogy küldjenek neki 400 dollárt, — mert pénze már elfogyott — s ő késznek nyilatkozik törvényszék elé állani. A megkeresettek tekintve, hogy a bonyodalmak és vége láthatatlan vizsgálatot Boskó jelenléte mennyire megkönnyítené, hallomás szerint, egy utazás rendező céget akarnak a hazaszállítással megbízni még pedig csak azon föltétel mellett, ha a Móci elevenen és utánvétellel megerkezik.

Öngyilkosság. Ó-Becseről március 29-iki kelettel írják: Ma reggel Popovics Sándor g. k. plébános udvarosa felakasztotta magát.

A budapesti értéktözsdeiről. A „Magyar Mercúr” heti tudósítása. Az e heti forgalom minden tekintetben kielégítő volt; az üzlet élénksége kevés kívánni valót hagyott fenn és az árfolyamok, legalább ami a járadékokat és befektetési értékeket illeti, emelkedtek, általános pénzügyi, gazdasági és politikai viszonyok elég kedvezőek, és ha valami újabb komplikáció nem zavarja meg a jó hangulatot, már a küszöbön levő nagy pénzügyi műveletek, mint a konverzió folytatása, a budapesti-pécs és kassa-oderbergi vasút elsőbbségeinek konvertálása következtében is jelentékeny emelkedésekre lehetünk elkészülve. — Járadékok és befektetési értékek szépen emelkedtek, bankrészevények szintén javultak. — A közlekedési vállalatok részvényei közül különösen a garantált vasutak szöktek fel újból. — Iparvállalati értékek általában szilárdak és jobbára drágultak is. — Sorsjegyekben igen nevezetes mozgalom ment véghez. A nyerevénykötvényekről szóló osztrák törvény következtében, mely a külföldi sorsjegyeket Ausztriából kitalja és melyet valószínűleg nálunk is hasonló törvény fog követni, a sorsjegyek árai óriási mértékben emelkedtek, és a mostani kilátások szerint, különösen a kis sorsjegyek még roppant emelkedésnek néznek elébe. — Váltók és valuták valamivel olesőbbak.

Személyhajók menetrendje. Ervényes március 21-től. I. A D u n á n : Budapestről lefelé naponként esti 11 órakor. Belgrádról fölfelé naponként 3/4 6-kor reggel. — II. A T i s z á n : Szegedről lefelé vasárnap, hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön reggeli 5 órakor. Títelről Szegedre péntek [kivételével mindennap 11 óra 50 perckor éjjel. Török-Becseről Szegedre szombat kivételével minden reggel 5 órakor.

Ó-Becse, 1889. március 29.

(G. k. plébános választás.)

Nagy dologra készítenek Ó-Becsen ismét. A jó öreg Józsis Elek g. kel. plébános elhalálása folytán megürült plébánosi állás betöltésére.

Azért nagy dolog ez, mert hallomás szerint öt az aspiráns, tehát ötfelé oszolhatván a szavazatok, nagy csata készül, a hol is csak egy levén megválasztható, négynek el kell esnie.

Hát igaz ugyan az, hogy csata nélkül is megtörténhetik a dolgok, nem tartana pár percig sem s meg volna választva, illetőleg egyhangulag kikiáltva a megboldogult fia, a jelenlegi helyettes Józsiás Mladen, aki nemcsak hosszú éveken át káplán, hanem legutóbb plébános helyettes, a helybeli prótonak egyideig, mint az ó-becsei viszonyokkal ismeretlen, a magyar nyelvben teljesen járatlannak quási titkárja, jobb keze, az ó-becsei intelligenciánál is jelentékeny állást foglalt és foglal el, igen természetesen folyománya volna ennek, hogy minden kellék meg legyen benne, ha más nem is, legalább a prótónak volna kötelessége őt hathatós befolyásával támogatni. És mi történik? Az, amint a beavatottak beszélnek, a prótóról éppen nem mellette, hanem ellene van!

Hogy egyeztethető ez össze alesperesi, papi, honfői köteleivel?

Mint alesperes, csakis örülhet annak, hogy kerületben olyan pap van, aki a papiakban teljesen helyén van, a mellett még a magyar nyelvet — ami a szerb g. k. papoknál a legnagyobb ritkaság — szóval és írásban teljesen bírja. Mint paptárs is olyan, hogy bármelyik kollegája is örülhet a kollegialitásnak. Mint igaz hazafi, szinte mint anyanyelvünkben jártas, nagy segélyére volna a prótóról, aki, mint említettem, magyarul nem tud.

Mikor az ó-becseiek prótót választottak, nagy büszkeséggel emlegették, hogy a jelölt 7 nyelven beszél, a többi közt még spanyolul is, mire egyik megyei jelestünk azt jegyezte meg: „Milyen jó lesz az, ha A. bátyánkkal, aki azt sem tudja, mi az a spanyol nyelv, spanyolul beszélget!” — Ennyi nyelv ismeretéből kitűnik, hogy a prótóról szép esze van és nyelvek tanulására nagy hajlama, a nyelv megtanulására pedig képessége van. Hogy van az már most, hogy a mióta itt van, a magyar nyelvet sem nem tanulta, sem meg nem tanulta?

Meglepte néha a közönséget, mily szép magyar nyelvű hivatalos kiadványok kerültek ki a prótóról hivatalból. Azt hittük, hogy ő fogalmazta is, de az irány, a helyesírásból alaposan következtethetjük, hogy a nyelvben újonc ilyet produkálni nem képes s ki is tűnt, hogy az ilyen kiadványokat Józsiás Mladen fogalmazza és írja is.

A király születésnapja alkalmából többször tapasztaltuk azt, hogy Józsiás Mladen a szövegre lépett, ami nagy ritkaság, s szép szavakban eszette a nagy nap jelentőségét.

Hogy a prótóról is szép szószóki tehetséggel bír, tapasztaltuk egy-két halotti beszéd alkalmával. Különösen igen szép szavakkal méltatta a megboldogult Józsiás Emil érdemeit, mint papét, mint emberét, mint hazafiét.

Már most tekintetbe véve azt, hogy a megboldogult fia is nagyon megérdemelné, hogy utódaul plébánosnak megválasszassék, ha az apát annyira feldicsérte, csak következtetéséből is a fiát mellett vehetné latba befolyását.

Talán csak nem azért mulasztja el ezt, mert az aspiráns olyan nagyon is jól ért és tud magyarul?!

A felekezeti iskoláknak egyik fontos ellenőrzője az alesperes. Kérdés már most, hogyan ellenőrzi az illető az iskolákat, ahol a magyar nyelv tanítása is kötelező, az, aki magyarul nem tud? Milyen jó ilyenkor, ha van paptársai közt olyan, aki jól tud magyarul!

Szomorú dolog az, mikor Magyarországon magasabb papi állást foglal el olyan ember, aki az ország nyelvét nem érti.

Ezt szomorúan tapasztaltuk akkor, mikor 2 év előtt a r. k. püspök itt járván, a g. k. templomot meglátogatta. Mennyire buzdultunk akkor, mikor a prótóról a püspököt német nyelven üdvözölte ugyanakkor, mikor az akkori szerb bíró a határon magyar díkióval fogadta!

Mindezekből az következik, hogy a prótóról helytelenül cselekszik, ha Józsiás Mladent nem támogatja s ha netalán elejtették, egy vigaszunk marad, az t. i. hogy a jelöltek közül abszolút többséget egy sem nyerve, a püspöknek van joga bármelyiket kinevezni s azt hiszik, mint metropolita-helyettes, mint magyar főpap, bizonyosan azt nevezendik ki, aki Magyarországon magyarul jól beszél és jól ír, ez pedig senki más, mint Józsiás Mladen.

Községi tanácsadó.

— Hasznos tudnivalók birtokosok számára. —
Írta Bereghy Endre.

Ha széles magyar hazánk egy-egy helységén végig nézünk, szívünk fájdalmat érez, szemünk könnybe lábad és zokogás tör ki keblünkől: mert ott, a hol hajdanában vagyon, boldogság, megelégedés és tősgyökeres magyar családok laktak, most nagyon sok helyen a szegénység, boldogtalanság, a mindennapi száraz kenyérért való küzdelem és nyomor honol.

Sok telek elveszett a magyar ember ösiségéből. Sok atyáknak nincs hová lehajtania gondtelt fejét és éjjeli nyugalomra lepihentnie fáradt testét; nincsen hajléka, hová befogadja szeretteit, mert ősi fészket könnyelműen vagy elpazarolta, vagy mitsém törődve vele, tőle azt mások elfoglalták vagy elperelték. Magyar családok helyett idegeneket látunk és a magyar régi család ivadékai ezen idegenek béresei, szolgálói és napszámósaivá lettek.

És mindezen állapotok legnagyobb része onnan keletkezett, hogy a magyar ember a maga érdekeivel nem törődött; nem akart szakítani avval a régi szerencsétlen szokással, hogy apáinknak telekkönyveik nem voltak, birtokaikat nem kebelezették, nem kellett az átírásához szerződés, instancia és bélyeg és mégis megvolt a birtokuk, azt fölki senkinek sem volt szabad elvenni.

Ez igaz. Ez így volt régen. Még ennél is régebben pedig úgy volt, hogy az ember ruha, kalap és csizma nélkül és így meztelenül járt, sőt vannak még most is olyan helyek, a hol így járnak az emberek; csak hogy mi mostan az ilyen embereket vadembereknek szoktuk nevezni. Mi pedig nem vagyunk vad, de művelt emberek.

A művelt emberek pedig szeretnek tovább és tovább tanulni és művelődni; mert nem hiszem, hogy önközül egy is akarna meztelenül járni, vagy pedig óhajtaná a vad nevet elfogadni. Tehát minél műveltebb az ember, annál jobban szereti a rendet. A vadembereknek nincsenek írott törvényeik, de vannak szokásaik, melyeket ők törvény gyanánt tartanak és tisztelnek.

A művelt népeknek vannak írott törvényeik mindenre, úgy mint mi nálunk is, mert mi is művelt nemzet vagyunk. Ha művelt nemzet nem volnánk, akkor a mű-

velt nemzetek már rég kikergettek volna minket drága hazánkból, melyért őseink annyi vért ontának. És így tehát nekünk is arra kell törekedni, hogy mi a tudatlan népeket is tanítsuk és mindazt, ami szép, hasznos és szükséges, velük megismertessük. De hogy ezt tehesstük, nekünk magunknak is arra kell igyekeznünk, hogy mindazt, amit böles kormányunk és országgyűlésünk, hazánk boldogságára igyekeznek jó és hasznos törvények által megteremteni, szívvel-lélekkel elfogadjuk, törvényeinket tiszteljük, kormányunkat és törvényhozó testületeinket szeressük s támogassuk; mert ha ezt tenni nem fogjuk, akkor a legjobb, leghasznosabb és legbölcsebb törvények sem fognak érni semmit. És ebből nemcsak önmagunknak, de unokáinknak és drága szeretett magyar hazánknak lesz legnagyobb kára.

Unokáink átkozni fognak minket és szeretett hazánk nemtője keserves könnyeket fog hullatni sírjainkra, hogy javára nem működöttünk, azért kedves olvasóim közül egy se találkozzék olyan, aki a haza javára nem igyekeznék működni. Mert aki a haza javán működik, az egyúttal a saját javán is fáradozik és ami jót tesz, azt mindig a haza javára cselekszi.

Kedves olvasóim! meg vagyok győződve, hogy önközül sokan lesznek olyanok, akik azt fogják mondani, hogy mostani kormányunk csak azon igyekszik, hogy menősebb terhet rójon a szegény népre és hogy az országgyűlés is ilyen. Nagyon tévednek kedveseim, akik így vélekednek. En nagyon sokat olvastam az országgyűlésekről, nemcsak a miénkről, de más nemzetekéről is, és egyetlen kormány, egyetlen törvényhozó testületéről nem olvastam azt, hogy saját hazája rontására cselekedett volna szándékosan.

Megéssik ugyan, hogy egyik-másik kormány avagy törvényhozó testület téved néha és így tévedésből káros dolgokat is elkövet, de soha nem szándékosan; mint-hogy pedig mindig és minden ember tévedhet, annál fogva a tévedést szándékos rosszakaratnak venni és rosszakaratul vádolni soha senkit sem szabad, a meddig a rossz szándékról és akaratról meg nem győződöttünk, annál kevésbé szabad ezt feltenni kormányunk és törvényhozó testületünkről. Legnagyobb hiba önmagunkban van, hogy mi a kormányt és a törvényhozó testületet keblől nem támogatjuk, az általok meghozni szokott üdvös törvényeket nem tartjuk meg és önmagunk érdekünkkel nem törődünk, de sokszor legszembetűnőbb érdekeinket a törvényvel ellentétbe helyeztük, miért is azután mi isszuk meg annak a keserű levét, de akkor is a kormányt és törvényt s soha nem önmagunkat kárhozzátjuk.

Kedves olvasóim! Lehet bármilyen böles a kormány és lehetnek a legeslegjobb törvényeink a föld kerekén, de ha azokat nem tiszteljük és meg nem tartjuk, azok legrosszabbá válnak ránk nézve.

Hiszen tisztelt olvasóim! Ugy hiszem, hogy az Isten törvényeinél és Krisztus rendeleteinél már szebb, tisztább és könnyebben megtartható törvényeket halandó ember nem alkothat és még sem akarjuk megtartani azokat; no már most a földi kormányoknak milyen törvényeket kellene alkotni, hogy azok önmagukat fenntartsák, ha nincsenek oly alattvalók, kiknek részére azok hoztattak és akik által megtartandók lennének.

Mert mi sokszor rosszakaratból, színellett tudatlanságból vagy mások rábeszélése miatt nem akarjuk a jó törvényeket megtartani, de számtalanszor igyekszünk azokat kijátszani; pedig mi nem a törvényt, de mindig önmagunkat játsszuk ki akkor, a midőn igyekeztünk a törvényt kijátszani.

Ezen munkám folyamán alkalmam lesz kedves olvasóimnak több ilyen, törvény kijátszásból eredett és valóban megtörtént szomorú példákkal megismerkedni.

Mint-hogy jelen művem az új betétek, illetve új telekkönyvek készítése eljárására vonatkozik, tehát a telekkönyvnek nélkülözhetlenségét és annak nagy fontosságát a mulasztásokból eredett példákkal igyekszem bizonyítani.

Sokan vannak önközül, akik a magas kormányt és vele együtt a törvényhozó testületet is gyűlölik, nem szeretik, vádolják, hogy a kormány csak nagy terheket tud a szegény néptől követelni, hogy a nép javáért sem a kormány, sem a törvényhozó testület nem tesz semmit. Nagyon tévednek kedves barátaim, hogyha a kormányról és törvényhozó testületéről ily büns módon vélekednek, mert ugy kormányunk, valamint törvényhozó testületünk is azon törik a fejüket, hogy hogyan és miképpen lehetne a magyar nép javára, boldogságára, vagyonosodására, gyarapodására, műveltségére, tudományára, szóval teljes megelégedése előmozdítására jó törvényeket alkotni.

Itt van az 1886-ik 29. törvényeik, a mely az eddigi rossz telekkönyvi állapotok megszüntetését és egészen új s megbízható hiteles telekkönyvek készítését rendeli.

Ezen törvény maga olyan jó s üdvös, a milyen törvénnyel nem sok idegen nemzet rendelkezik, avagy tán egy sem ilyen jó és tökéletes; mert a magas kormány és a törvényhozó testület belátta azt, hogy eddigi telekkönyvi állapotaink nagyon hibásak, fogyatékosak és nem egy helyen annyira rosszak, hogy majd hasznavehetetlenek; azokba vajmi kevés hitelképességet lehet helyezni, mert a mostani telekkönyvek hazánkban nagyobb részben a német világban idegen emberek által készültek, a midőn a magyar ember azon hiszemben, hogy a birtok azért iratnak össze, hogy azokat a kormány a néptől elvegye, avagy nagy adósságokkal megterhelje, tehát ettől való félelmükben az emberek birtokaikat nagyon rosszul mondották be az akkor működött telekkönyvi hivatalnokoknak.

Pedig hát a birtokokat mai napig is a régi magyar tulajdonosok bírják, kivéve azokat, akik birtokaikat másoknak eladták, vagy könnyelműen elpazarolták, de azt a kormány sem el nem vette, sem pedig meg nem terhelte. Igen ám, de a rossz és téves bemonások szerint mennyi birtok veszett el jogtalanul sok embertől és mennyi zavar s baj keletkezett abból, hogy most a telekkönyveket újból kell átírogatni és csupán azért, mert a magyar ember nem akart más kárán okulni, hanem csak saját kárán szeretett tanulni; pedig ez nemcsak hiba, de nagy bűn is, mert látva más által rosszat elkövetni, nem hogy óvakodnánk a rossztól, sőt magunk is azt óhajtjuk cselekedni.

Drága hazánkban teménytelen azon birtokosok száma, akiknek tényleg ingatlan birtokaik vannak, azokat bírják és használják. De azok a telekkönyvben nincsenek neveikre bekebelezve, pedig adózniak is értik.

Hej! de veszedelmes az ilyen telekkönyvön kívüli birtoklás. Az ilyen birtokos nem tudja, hogy melyik perében vesz el a birtok, mert az, kinek a birtok telekkönyvileg a nevére áll, azt akármelyik perében eladhatja, vagy megterhelheti, avagy tesz vele, ami neki legjobban tetszik. A telekkönyvön kívüli birtokos egyszerűen arra ébred fel, hogy az általa szerzett, birtok, de a maga nevére át nem írt birtokot törvény útján is elveszik tőle. Az ilyen birtokosnak sokkal kétségesebb az állapota, mint azon embernek, aki egy szál fán üszik a tenger sima tükre, mert ennek több reménye van a megmeneküléshez, mint az olyan birtokosnak birtoka megmentéséhez, akinek nem telekkönyvezett birtoka van.

Az ilyen birtokhoz nagyon sok másnak lehet sokkal erősebb joga, mint annak, aki azt bírja és használja; mert az még nem elég: a birtokot megszerezni, birni és használni: de hogy az valóban az ő elvitatlan tulajdonát képezze, hogy azt tőle senki el ne vegye, szükséges, hogy a birtokot becsületes úton, nem csalárdssággal, nem ámtítás, csalás vagy hamissággal szerezzék meg és azt telekkönyvileg a maga nevére okvetlenül bekebeleztesse, és ha azt, becsületes úton megszerezte és a maga nevére a telekkönyvben átíratta, azt tőle senki el nem veheti; ha pedig őt valaki háborgatná, telekkönyvi hiteles másolat alapján a törvény előtt teendő igazolás után az illető laboritón elégtételt vehet magának, illetve azt megkapja a bíróságtól.

Mennyi szerencsétlenség származott hazánkban abból, hogy a mi magyarjaink nem ügyeltek a birtokaikra, hogy azok telekkönyvileg neveikben, vagy ki nevére állanak; mindenik ugy beszélt: hiszen a birtok az Isten után az enyim, ahhoz senkinek semmi közbe; szeretném látni, hogy ki fog engem a birtokomban háborgatni, majd adok neki! hogy a telekkönyvben kinek a nevére áll, ahhoz nekem semmi közöm, álljon bár Pityi-Palkó nevére is, az enyémet ugy sem szabad másnak bántani. Hej be sok ilyen okoskodó atyámfia jutott koldusbotra; hány árva és kiskorú pusztult el, az atyai hajlékból kiüzve, éhség és hidegtől; hány ily ember emésztette el önmagát és örökre elveszett, elkarhozott, egyedül azért, mert a birtokával nem törődött; nehéz volt neki elmenni telekkönyvi hivatalba és megtudni azt, hogy a birtoka hogyan áll; avagy sajnált pár forintot becsületes és értelmes ügyvédnek adni, aki minden darab földjét szomszédolással kinézte volna a mappáról, és ha baj volt segített volna rajta.

Sokan, de igen sokan ugy vesztették el birtokukat, hogy akkor, a mikor az 50-es évek végén és a 60-as évek elején készítették a telekkönyveket, nem ügyeltek arra, hogy minden birtokos felvétette volna birtokát a saját nevére, ugy, hogy az minden kétséget kizárjon, p. o. ha egy községben tíz Varjú János volt, és mindannyian ingatlan birtoka volt, mindenik a maga birtokát egyszerűen Varjú János nevére vétette fel, minden megkülönböztetés nélkül; dacára annak, hogy mindenkinek megvolt a mellékeve is; pedig némelyiknek több, némelyiknek kevesebb birtoka volt.

Természetes dolog, hogy időközben a tíz Varjú János közül egyik-másik eladósodott és adósságáról kötelezvényt adott a hitelezőnek. A hitelező bement a telekkönyvi hivatalba, megtudni, hogy vajjon Varjú Jánosnak van-e birtoka abban a községben, a hol Varjú János lakik? A hitelező a telekkönyvi hivatalban arról nyer felvilágosítást, hogy az illető községben több Varjú János van és mindeniknek van telekjegyzőkönyve, azonban a hitelező nem tudja, hogy a sok Varjú János közül az ő adósának melyik a telekjegyzőkönyve? tehát csak azt nézi, hogy melyik telekjegyzőkönyvben van a legnagyobb birtok. Minthogy a kötelezvényben a telekjegyzőkönyvi szám a kötelezvény megírása alkalmával be nem íratott, fogja magát és a legnagyobb birtokot magában foglaló telekjegyzőkönyv számát írja a kötelezvénybe és így követelését arra a telekjegyzőkönyvi birtokra kebelezeti be, pedig az adós nem ennek a telekjegyzőkönyvnek a tulajdonosa, hanem egészen másnak, melynek a birtoka igen csekély.

Az adós Varjú János nem fizetvén, adósságát a hitelező által beperesítették s végrehajtás vezették a birtokra és pedig arra, a melyre a követelés már be lett kebelezve. A végrehajtást követi az árverés. Az árverésen megveszi a birtokot az, aki legtöbbet ad érte.

Vevő a vételárat kifizetvén, kéri magát bírói uton a birtokba behelyezni. Es mielőtt kimenne a helyszínre, bemegy a fiskálissal a telekkönyvi hivatalba és ott a térképről kijegyzi magának az összes szomszédokat és csak azután megy ki az illető községbe a végrehajtó és fiskálissal. A mint kimennek a faluba, legelsőben kikérik az elüljáróktól, hogy hol lakik az a Varjú János, akinek ezek meg ezek a szomszédjai és felolvassák a szomszédok neveit annak módja és rendje szerint. A mint a szomszédok neveit felolvasták, az elüljárók megmondják, hogy hol lakik az a kérdezett Varjú János. Ekkor megmondja a végrehajtó, hogy most mennek a kérdezett Varjú János birtokát az árverésen legtöbbet ígérő vevőnek átadni és onnan Varjú Jánost kihányani, vagyis az utcára kidobni. Az elüljárók megtudva ezt, a kiküldöttet, a vevőt és fiskálissal felvilágosítják, hogy nem ez, de a másik Varjú János volt adós az illető hitelezőnek, kinek sokkal kevesebb a birtoka, és az a Varjú János, a kit ki akarnak tenni a birtokából, senkinek sem adós. Igen, de ezen felvilágosítás mit sem használ, a végrehajtó kidobja a nem adós Varjú Jánost ősi birtokából a törvény nevében. A kidobott Varjú János és családja hajléktalanná lesz, kénytelen saját és családja részére idegen embereknél kegyelemhajlék után könyörögni, a meddig valami bérháza akad. A lábas jószágocskáját pedig végrehajtási költségekre lefoglalják, és minthogy Varjú Jánosnál az biztonságban nem maradhat, mert hely sincs, a hová azokat bekösse, zárgondnoki kezelés alá adják. A zárgondnok természetesen díjakat számít a felügyeletért, és mikor elárvarezik a lábas jószágot, a végrehajtási és zárgondnoki díj sokkal többre rug, mint a mennyi az eladott lábas jószág után befolyt vételár, és így természetesen a költségek ki nem kertülvén, folytatatólagos végrehajtás vezetik Varjú János egyéb még megmaradt ingóságaira; későbbben ezeket is eladják, és így a nem adós Varjú János megfosztatik a vagyonától, ő és családja földönfutóvá lesz, csak azért, mert nem látta érdemesnek a birtoka érdekében egyszer-mászor a telekkönyvi hivatalba elláto-

gatni és annak mikénti állásáról meggyőződni. A helyszíneléskor pedig elmulasztotta bementeni a neje nevét és netáni saját mellék- vagy csúfnevét, a házszámot és más egyéb megkülönböztető jelzőket, melyek a bíróságot akkor, a midőn a valósággal adós Varjú János ellen ennek hitelezője által benyújtott zálogjog bekelezési kérvény elintézés alatt állott, figyelmessé tették volna arra, hogy itt nem ez, de egy másik Varjú János az adós, mert természetes dolog, hogy ha a birtokból kibójtott Varjú János neve mellett annak mellékneve is be lett volna írva a telegkönyvbe, akkor a kötelezvényben egyedül, minden melléknév nélkül álló Varjú Jánosnak aláírása, vagyis az adós Varjú Jánossal való ugyanazonossága menten kétségessé válik, és a hitelező kérvényeivel el lett volna utasítva, de minthogy ez a telegkönyvből, kötelezvény és kérvényből kivehető nem volt, természetes dolog, hogy a kérvénybe beirt telegkönyvi számot igaznak és helyesnek kellett tekinteni és a kért zálogjogot a hitelező javára azon számú birtokra minden kifogás nélkül be is kebelezni; mert ha a bíróság a kérvényt elutasítja azon okból, hogy a nevezett község névmutatójának igazolása szerint azon községben több Varjú János nevű ember lakik, a hitelező felfolyamodására a királyi tábla a hitelező kérvényének helyt ad és a kért zálogjog bekelezését okvetlen elrendeli, mert itt nem a névmutató, de a kérelem és kötvény szerint kell intézkedni és azt a Varjú Jánost kell adósnak tekinteni, akinek telegkönyvi száma be van írva a kötvénybe; mert ki tudhatja azt, hogy a telegkönyvi szám nem akkor lett a kötelezvénybe beírva, a mikor a kötelezvény iratott, hanem később? de ha akkor is irták volna bele: mivelhogy a tíz telegkönyvbe egyformán csak Varjú János volt beírva minden megkülönböztetés nélkül, éppen úgy hibásan irlhatták volna be, a mint az későbbben történt.

Bereg megye munkácsi királyi telegkönyvi hatósága területén megtörtént egy ilyen eset a hetvenes években Cabina nevű községben, hol két Dobos Polányi nevű asszony lakott. Az egyiknek volt 1/8 urbéri telke, a másiknak csak egy zsellérsége. A zsellér adósa volt egy Feldman nevű hitelezőnek — ha jól emlékszem — nyolcvan forinttal és erről kiállított hitelezője részére egy kötelezvényt, beírva a telegkönyvi számát. Csak hogy a telegkönyvi szám nem az adós, hanem a másik Dobos Polányi telegkönyvi birtokát tartalmazta.

A hitelező kérte a bekelezést és kérelmének hely adták, mert telegkönyvi aggály nem létezett. Az adós Dobos Polányi nem fizetvén, hitelezője által beperesített és a vége az lett, hogy a nem adós asszony birtokát adták el az árverésen. A birtokot maga vette meg a hitelező, követelésébe, a mely követelés az akkor divott uszarakamat-világban jó nagy összegre nőtt ki magát; tehát a vételár betudatott hitelezőnek a követelésébe, sőt még nem is lett fedezve az egész követelés.

A vételárnak a hitelező követelésébe lett betudása után a birtok vevő nevére hivatalból tehermentesen lett átírva. Ekkor a hitelező jobban megtekintette a telegkönyvi állapotot s annak tudomására jött, hogy ő nem az adósa, de a másik hasonló nevű asszony birtokát vette meg árverésen, menten felszólította a nem adós asszonyt, hogy vonuljon ki a birtokból, mert ő azt bírói árverésen megvette és hogy az árverés minden részében jogerőre emelkedett és ha szépszerrel át nem adja neki a birtokot, akkor ő majd bírói uton fogja magának átadni, mi meg is történt és a szegény asszony még tetemes költséget volt kénytelen fizetni; ezenkívül más megmaradt vagyonkáját is ráköltötte a perekre, mert ő nem akart belenyugodni abba, hogy az ő birtokát más adósságába elvegyék, megkezdte a sok felebbezést, de azzal célját nem érthette el, mert a felső bíróságok határozottan kimondták, hogy a jogerős bírói eladásnak ellenére a birtokot visszaadni nem lehet, hanem próbálja más uton érvényesíteni jogát. Megpróbált szegény asszony mindent, de megbukott keresetével mindenütt, mert azt nem volt képes bebizonyítani, hogy itt az egész dologban valami családság történetelt volna, mert az egész per, végrehajtás, árverés és birtokba átadás a törvényes korlátokon belül történt. És így a szegény asszony a telkén kívül még ingó vagyonkáját is tökéletesen elvesztette és koldusbotra jutott, egyedül azért, mert restelt elmenni a telegkönyvi hivatalba, megnézni a birtokát, mert ha évenként egyszer kétszer elment volna a telegkönyvi hivatalba, akkor mindenesetre megtudta volna azt, hogy az ő birtokán teher van és hogy arra végrehajtás, majd később árverés van folyamatban, ki ha mindezekről kellő időben tudomást szerez magának, nagyon könnyen és kevés költséggel megmentette volna nemcsak az ingatlan birtokát, de a többi vagyonkáját is. A munkácsi telegkönyvi hatóságnál létem alkalmával számos ily esetnek voltam tanúja.

(Folyt. köv.)

Naptár. Április.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orsz naptár
2 Kedd	P. Ferenc	Amália	21 Jakab ap.
3 Szer.	Richard	Richard	22 Vazul á. v.
4 Csüt.	Ambrus	Ambrus	23 Nikon
5 Pént.	Vince	Vince	24 Zakarjás

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN.

Helyettesítő:

Laptulajdonos és kiadó: BITTERMANN NÁNDOR.

NYILTÉR.*

857. sz.
feny. 1889.

Ó Felsőge a király nevében a zombori kir. járásbírói bíróság a btk. 301. §-ba ütköző könnyű testi sértés és a btk. 261. §-ba ütköző becsületsértés vétségével vádolt Auspitz Zsigmond elleni fenytő ügyben következőképp ítélte:

Auspitz Zsigmond 36 éves, lugosi születésű, nős, családos, zsidó vallású, nagykikindai lakos, kereskedelmi

* Az e rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.

utazó, az ellene Brummer Kálmán zombori lakos által emelt, a btk. 301. §-ba ütköző könnyű testi sértés vétségének vádja alól felmentetik, — ellenben az ugyanazon sértett ellen elkövetett a btk. 261. §-a szerinti minősülő és büntetendő becsületsértés vétségében vétésnek kimondatik s ezért az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 15 nap alatt fizetendő s a btk. 53. §-a értelmében behajthatlanság esetén (2) két napi fogsázbüntetésre átváltoztatandó, az 1887. évi VIII. t. cikkben megjelölt célra fordítandó (20) husz forint pénzbüntetésre ítéltetik.

Magánvádoló magánjogi igényeivel a polgári perutra utasítatik.

Jelen ítélet a btk. 277. §-ának rendelkezéséhez képest, jogérvényre emelkedéssel a „Bácska” című helyi lapban vádolt költségére közzé tétetni rendeltetik.

Indokok:

Jöllehet magánvádolóknak 1513/1887. feny. sz. a. benyújtott vádiratához A. alatt csatolt látlelet alapján a btkv. 301. §-ba ütköző könnyű testi sértés vétsége miatt emeltetett vád; minthogy azonban ezen látlelet, a bántalmazás által eredményezett oly sértést, mely a btk. 301. §-a által megkívánt bármely időmennyiséget igénylő gyógytartamot okozott volna, fel nem tűntet, mert míg annak lelete egészségzavart vagy bármily kóros elváltozást meg nem állapít, addig az abban foglalt szakértői vélemény által sérülés még csak egy szóval sem említetik, amennyiben azon kitétele, hogy a magánvádoló által vádolt részéről szenvedett arculütés — egyébként sértés feltüntetve nem lévén — nyolc napi időtartamon belül gyógyul — a btkv. 301. §-a által körvonalozott könnyű testi sértés vétségbeli tényállásnak meg nem felel: vádolt ezen vád és következményeinek terhe alól felmentendő volt.

Ellenben, minthogy vádolt beismerésben van azon esekelményét illetőleg, hogy ő sértetett 1887. évi augusztus 19-én Schlesinger Simon zombori kereskedő üzletében arcul ütötte; ebbeli esekelménye pedig nyilvánvalólag a btk. 261. §-ba ütközik: vádolt a becsületsértés vétségében az idézett törvény szakasz alapján bűnösnek kimondandó volt.

A büntetés kimérésénél súlyosító körülmény hiányában a pusztán enyhítők voltak mérlegelendők, amennyiben a tárgyalás folyamán megállapított tényállás szerint vádolt, mint akkoriban Ligeti Sámuel szegedi gözmalomtulajdonos megbízottja, főnöke utasításából a célból jelent meg Zomborban, hogy nevezett gözmalom-tulajdonos kereskedői becsületsértést érjék s állítólag magánvádoló által elkövetett abbeli sértésre nézve, mely szerint sértett részéről az állított, hogy nevezett gözmalom-tulajdonos, illetőleg üzlete négy betegségben szenved, hogy t. i. „sem hitele, sem pénze, sem buzája, sem lisztje nincs” — kérdést intézzen s midőn magánvádolóknak erre vonatkozó beismerésére vádolt oly nyilatkozatot tett, hogy ily állítás nem kereskedőhöz, hanem gyerekekhez való: magánvádoló volt az, ki vádoltat arculütéssel fenyegette, aki is ezen fenyegetés behatása alatt keletkezett indulathoz követte el a terhére rótt bűncselekményt tudatában annak, hogy az általa képviselt kereskedelmi cég méltatlanul képezi vádolt sértetéseinek tárgyát. Mi kitűnik abból, hogy sértett ebbeli nyilatkozatát az ellene emelt fenytő eljárás folyamán vissza is vonta. Ugyanezen indokok szolgálnak egyidejűleg sértetnek magánjogi igényeivel a 2265/I. M. R. 1880. sz. szabályrendelet 5. §-a alapján a polgári perutra való utasítására.

Mindezen enyhítő körülmény kellő mérlegelésével volt tehát vádolt a rendelkező részben megszabott s bűnössége arányához mért büntetéssel sújtandó.

Mely ítélet felek előtt nyomban meghirdettetvén, felebbezési joguk kitanítása után abban megnyugodtak.

Zomborban, a kir. járásbírósnál 1889. évi március 20-án.

Apáthy József,
kir. aljársbíró.

COGNAC.
Gróf KEGLEVICH ISTVÁN,
PROMONTOR 5-5
a brüsszeli világiállításon díszoklevéllel
— a legmagasabb kitüntetéssel díjazva. Ezen
Cognac orvosi tekintélyek által legjobban ajánltatik
emésztési nehézségeknél, gyomor-, tüdő- és
mellbetegségeknek, testelgyengülésnél stb.

Eredeti palacktöltésben mindenütt kapható.
Központi iroda: Budapest, Rudolf-rakpart 7.

HIRDETÉSEK.

210. szám.
1889.

Árverési hirdetés.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zombori tek. kir. járásbírói bíróság 10-92. számú végzése által özv. Amon Jánosné bezdáni lakos javára Schmidt János bezdáni lakos ellen 140 frt tőke, ennek 1887. évi január hó 1-ső napjától számított 8% kamatai és eddig összesen 40 frt 95 kr perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság felül foglalt és 1101 frt 40 krra becsült szövőszékek, butorok, ágyneműek, fonalak és műtakácsi árukból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 916/1889. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis Bezdában alperes lakásán leendő eszközésére 1889-ik évi április hó 10-ik napjának délutáni 2 órája határidőül kitétik és ahhoz a veenni szándékozók ezennel oly megjegyzés sel hívatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Zomborban, 1889. évi március hó 28-án.

Cservenka Lajos,
kir. bír. végrehajtó.

Zombor, 1889. Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomdájából

Egy kertész,

ki a virágok és melegágyak
kezelésében kellő jártassággal
bir, alulirotnál azonnal vagy
f. évi Szt. Györgyre alkalma-
zást nyerhet.

Szemző Gyula.

1800.
kig. 1889.

Bács-Bodrogh megye hódásági járás főszolgabírája.

Pályázat.

Vajszka községben üresedésbe jött s 480 frt évi fizetéssel javadalmazott írnoki állásra pályázatot nyitok s felhívom a pályázni kívánókat, hogy kellőleg felszerelt kérvényüket folyó évi április hó 15-éig nálam nyújtsák be.

Hódásághon 1889. évi március 20-án.

Vissy József,

3-3

főszolgabíró.

Hirdetmény.

Van szerencsém köztudomásra
hozni, hogy a néhai Falcione Gyula-
féle házban

ügyvédi irodámat

megnyitottam.

Tisztelettel

Dr. Mihájlovcis István,

2-2

köz- és váltó-ügyvéd.

Hirdetmény.

Közhírré tétetik, hogy a „Hegyesvidéki takarékpénztár részvénytársaság” közgyűlési határozat folytán feloszlik; minélfogva felhívom mindazok, kiknek nevezett intézetben bármennyű követeléseik vannak, hogy azokat jelen hirdetés harmadszori közzétételétől számított 6 hó alatt a törvény értelmében érvényesítsék és a felszámoló bizottságnál Kis-Hegyesen felvegyék; mert e határidő leteltével felmerülő követelések a társaság megszűnése következtében érvénytelenekké válnak.

A Hegyesvidéki takarékpénztár részvénytársaság felszámoló.

3-1

1772.
kig. 1889.

Bács-Bodrogh megye hódásági járás főszolgabírája.

Pályázat.

Hódáságh községben 500 frt évi fizetéssel javadalmazott segédjegyzői állásra ezennel pályázatot nyitok.

A pályázók felhívom, hogy kellőleg okmányolt kérvényeiket április hó 10-éig hozzám nyújtsák be.

Hódásághon 1889. évi március hó 20-án.

Vissy József,

3-3

főszolgabíró

Szöllővessző-eladás.

Phylloxerának ellentálló Riparia Souvage amerikai szőlővesszők kaphatók Zomborban alulirotnál, és pedig:

sima vesszők gyökereztetésre 100 drb 2 frt,

egy éves gyökeres vesszők 100 drb 3 frt,

három éves gyökeres vesszők, beoltásra alkalmasak, 100 drb 5 frt.

Mihelics Péter.

3-1